

Õiguskantsler

Teie nr

Meie 12.04.2016 nr 7-5/160389/1601557

Järelevastamise kord ja suhted õpetajaga

Lugupeetud []

Teile teadaolevalt pöördus õiguskantsleri poole Tallinna [] Kooli lapsevanem []. Kirjast tulenevad kaks põhiprobleemi: kooli järelevastamise kord ning avaldaja ja tema laste suhted õpetaja [].

Järelevastamise kord koolis

Avaldaja heidab koolile ette, et kool on kitsendanud võrreldes põhikooli riikliku õppekavaga õpilase võimalust järele vastata. Täpsemalt ei või kool avaldaja hinnangul sätestada tähtaega, mille jooksul peab olema järelevastamine tehtud.

Leian, et kool on õigustatud järelevastamise korra kehtestamise raames kehtestama ka tähtaja, mille jooksul saab järelevastamisi sooritada, ent tagatud peab olema piisav paindlikkus elus ette tulla võivate erandlike asjaolude korral. Tallinna [] Kooli õppekava p 8 lg 3 alapunktis 5 sätestatud 10-koolipäeva pikkune järelevastamise tähtaeg hinde e-kooli kandmisest koos võimalusega leppida õpetajaga kokku erandites, on seega õiguspärane.

Siiski leidsin järelevastamist puudutavaid kooli õigusakte lugedes mõned puudused:

- järelevastamise reguleerimine kahes eraldi dokumendis (kooli õppekavas ja hindamisjuhendis) tekitab õigusselgusetu olukorra;
- hindamisjuhendi p 8.8 on vastuolus põhikooli riikliku õppekava § 21 lg-ga 7, kuna piirab hindamisjuhendi p 8.8. nimetatud õpilaste õigust järele vastata.

Eelnevat arvestades teen Teile ettepaneku:

- sätestada järelevastamise kord ammendavalt kooli õppekavas nagu nõuab põhikooli riikliku õppekava § 21 lg 7;
- viia hindamisjuhendi p 8.8 kooskõlla põhikooli riikliku õppekava § 21 lg-ga 7.

Palun Teil anda 2. maiks tagasisidet, kuidas kavatsete ettepanekuid järgida.

Järgnevalt on toodud nende seisukohtade põhjendused.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Põhikooli riikliku õppekava (PRÕK) § 21 lg 7 sätestab, et kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegaga „puudulik” või „nõrk” või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks. Järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord sätestatakse kooli õppekavas.

Seega peab õpilasele olema antud võimalus „nõrk”, „puudulik” või tegemata töö järele vastata, kuid kool peab selle õiguse realiseerimiseks sätestama täpsema korra. Kuigi PRÕK § 21 lg 7 ei sätesta tähtaega, mille jooksul on õpilasel õigus järele vastata, ei saa sellest teha järeldust, et sellele õigusele ei saagi seada ajalisi piire või et selleks piiriks on õppeaasta lõpp (31.08). „Kord” tähendab menetlust, ehk kuidas on koolis täpsemalt korraldatud järelevastamine. Korra kehtestamise olemuslikuks osaks on ka õigus kehtestada tähtaeg, mille jooksul oma õigust realiseerida saab.

PRÕK-i hindamise korraldusest tuleneb, et õppeaasta lõpuni tööde järelevastamise võimaldamine (eeldusel, et pole erandlikke olukordi, nt haigus) pole olnud määrase andja eesmärk. Õppeperioodi (poolaasta, õppeveerand või trimester) lõpus pannakse õpilasele välja ka hinded „nõrk” või „puudulik” ning see toob kaasa kas teatud õppekorralduse muudatuse (individuaalne õppekava või muu tugisüsteem) või jäetakse õpilane täiendavale õppetööle või erandlikult ka klassikursust kordama (PRÕK § 22 lg-d 6-9).

Ühelt poolt peab kool tagama selle, et laps on kehvasti omandatud materjali selgeks saanud ja talle peab võimaldama tunnivälist järeleaitamist selle omandamise toetamiseks. Seetõttu peab ka järelevastamise kord olema paindlik ja õpetaja peab konkreetset olukorda arvestades hindama, kas õpilane on valmis järelevastamist kooli õppekavas määratud tähtaja jooksul tegema. Näiteks, kui õpilane on haiguse tõttu pikalt puudunud, on tal tõenäoliselt teadmistes suured lüngad ja materjali omandamine võtab aega. Teiselt poolt on ka lapsel kohustus õppida ja õpitulemusi saavutada. Kui lapsel on süstemaatiliselt palju järelevastamist vajavaid või tegemata töid, tuleb koolil koostöös lapsevanemaga kaaluda, kas oleks vaja rakendada (täiendavaid) tugimeetmeid ja/või kas õpe on lapsele võimetekohane.

Ehkki Tallinna [] Koolile ei saa ette heita, et kooli õppekava sätestab järelevastamise tähtaja, pole järelevastamise korraldus siiski probleemivaba.

Nagu öeldud, peab PRÕK § 21 lg 7 järgi olema järelevastamise kord sätestatud kooli õppekavas. Tallinna [] Koolis on järelevastamist reguleeritud kahes dokumendis: õppekavas (p 8 lg 3 alapunktis 5) ja hindamisjuhendis (p-d 8.5.-8.8). Mõlema akti sätted kehtivad ja nii õpilased kui õpetajad peavad neist lähtuma. Esiteks ei pruugi õpilane või õpetaja PRÕK § 21 lg-t 7 silmas pidades üldse teada, et järelevastamise puhul tuleks lisaks õppekavale lugeda ka hindamisjuhendit. Teiseks ei pruugi kahe eri dokumendi regulatsiooni samaaegne rakendamine olla õpilase ja õpetaja jaoks arusaadav.

Lisaks eelnevale on hindamisjuhendi p 8.8 vastuolus PRÕK § 21 lg 7 esimese lausega, mis sätestab õpilase õiguse järele vastata. Hindamisjuhendi järgi kaotab järelevastamise õiguse õpilane, kes regulaarselt ei tee koduseid ülesandeid, puudub põhjuseta, rikub tunnis töörahu, kasutab tööde teostamisel ebaausaid võtteid, puudub põhjuseta konsultatsioonidest ja kodutöö tundidest. PRÕK § 21 lg 7 järgi tuleb sättes nimetatud õpilasele järelevastamise võimalus igal juhul anda. Koolil on õigus kehtestada üksnes järelevastamise kord (menetlusreeglid), mitte kitsendada õpilaste ringi, kellele järelevastamist võimaldatakse. Ka PGS §-st 58, kus on nimetatud koolis lubatud tugi- ja mõjutusmeetmed, ei tulene õigust jätta õpilane ilma järelevastamise õigusest.

Suhted õpetajaga

Avaldaja kirjast saab teha järelduse, et avaldaja ja tema laste konflikt õpetajaga on põhjustanud õpetaja nõudmised õppetöös. Pooled pole mõistnud üheselt tööde esitamise tähtaegu ega tööde järelevastamise korraldust. See on viinud olukorrani, kus eelkõige avaldaja ja õpetaja, kuid tõenäoliselt ka avaldaja laste ja õpetaja vahel on tekkinud arusaamatus ja mittemõistmine. Leian, et sellises olukorras on vajalik kooli juhtkonna sekkumine ning mõistlik oleks kokku kutsuda ümaralud ja/või algsatada lepituspotsess. Õiguskantsleril on keeruline selgitada välja vastasseisuni viinud kõiki asjaolusid ja neid osapooltega läbi arutada. Koolil on võimalik kaasata lepitusse tugispetsialiste ja kooli pidajat, et tagada mitmekesist ja erapooletumat vaadet tekkinud konfliktile.

Palun Teil anda 2. maiks tagasisidet, mida ja millal plaanite konflikti lahendamiseks ette võtta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise